

-VDGH-T, 6 augustus 2023. Hagepreek, wegens regen in de Vermaning van Tjalleberd. Joël 2:21-26 'De dorsvloeren zullen weer vol van graan liggen'. ds. Pieter Post.

Eén van de redenen waarom velen zich verzetten tegen geloof en kerk heeft te maken met de nadruk die vaak gelegd wordt op de straf op de zonde. Ik weet het, dit is een nogal zwaar aangezette zin om mee te beginnen na zo'n hoopvolle schriftlezing. Maar de meer vrijzinnigen hebben het daar dan ook niet zo op, omdat dat zo'n misplaatst beeld geeft over wat we als mensen met elkaar werkelijk kunnen bereiken. Vrijzinnige gelovigen hebben doorgaans een wat optimistischer kijk op hoe we met onze aarde en met elkaar behoren om te gaan. Zeg maar, dat het verantwoordelijkheidsgevoel zwaarder weegt dan ons falen. En natuurlijk weten we praktisch allemaal wel dat er veel door menselijk handelen de verkeerde kant op gaat met het milieu, de akkers en de lucht. De kranten en milieubewegingen als *Extinction Rebellion* zorgen er wel voor dat dat alles onze aandacht moet krijgen. Het is ook niet zo dat vrijzinnige gelovigen zich niet bewust zouden zijn van alle problemen. Heel veel zullen Green Peace ondersteunen of de Fûgelwacht. Over het algemeen hebben zij sympathie voor organisaties die zich inzetten voor de goede aarde. Ze hebben een soort van antenne dat het goed moet komen als we met zijn allen bereid zijn om de schouders ergens onder te zetten. En dat vanuit een besef van een menselijke opdracht.

Dat heb ik van huis meegekregen. Wij werden vanuit het geloof in de goede schepping gewezen op wat goed en wat fout is op het gebied van mensenrechten, oorlogsgeweld, vrede en milieu. Grote zaken waar je in het eigen leven zorg voor diende te dragen. Het ging om een gewetensvorming waar Jezus de toetssteen van was, omdat hij ons leerde niet van de dood uit te gaan, maar van het leven. Dat heeft er voor gezorgd dat de hoop op betere tijden sterk in het bewustzijn bleef, zeker wanneer de wanhoop nogal heerste. Zoals nu met een oorlog op Europese bodem, of een planeet die door CO₂-gassen en extreme bosbranden hevig onder druk is komen te staan. Je zou denken, in wat voor een wereld leven wij? Komt er dan nooit eens een einde aan dit alles?

Zulke problemen waren bij ons thuis stevast de punten van gesprek op de verjaardagen tussen de gebakjes, het kaarten en de borrel door, tussen de ooms en mijn vader. De tantes en mijn moeder zaten stevast in de voorkamer en spraken denk ik ergens anders over, toen het nog duidelijk was dat de geslachten een eigen afgebakende rol hadden te vervullen. De gesprekken over de wereldproblematiek schoten niet erg veel op, want de ooms brachten in reactie op mijn vaders hoop niets anders in dan wat er gemiddeld werd uitgewisseld over oorzaak en gevolg-kwesties, en daaraan viel weinig eer te behalen. Deze niet-gelovige ooms leken eigenlijk wel een klein beetje op de wat zware christenen met hun eeuwigdurende geklaag dat de mens tot niet veel goeds in staat is. Je zult het daarmee maar mee moeten doen.

Het is niet zo dat ik me de profeet Joël voorstel op een verjaardagspartijtje, maar wel dat hij zich in het midden van een gemeenschap van verschillende bevolkingsgroepen begaf, twaalf stammen in totaal die samen het volk Israël vormde, en hen toesprak. Kort samengevat waren dat de zonen van Sion ofwel van Jeruzalem, stad van de vrede. Een veelbelovende stad dus die vandaag de dag nog steeds als een toetssteen geldt voor hoop op wereldvrede. Die zonen waren zonen van de Thora, Gods richtingwijzer ten leven. Joden die zich bewust waren van een God die niets liever heeft dan dat iedereen zich op Hem en op de sociale wetgeving die uit Hem gekomen is, zou richten: zoals ouders eren, niet doden, niet stelen, niet met alles zomaar breken, en alle lagen van de samenleving minstens een vrije dag in de week gunnen, zodat er ook tijd is voor jezelf. Dan zou je eens meemaken wat het betekent om in gerechtigheid met elkaar samen te leven.

Het rooskleurige gedeelte dat we gelezen hebben, volgt op een inderdaad inktzwart scenario waarin sprinkhanen akkers kaalvraten, er niets meer groeide, er dus ook niets geogst kon worden, laat staan dat er brood gebakken kon worden, en mensen te eten hadden, waarop al spoedig de dood volgde. Een uiterst kritieke situatie waarin iedereen de handen voor de ogen sloeg, van we zien het niet meer. En zulke desolate omstandigheden werden beleefd als een verbroken relatie met de Schepper die alles immers goed gemaakt had. Waarom hebt U ons zo verlaten?

In religieuze samenlevingen als in bijbelse tijden hing het een met het ander nauw samen. In alles wat er gebeurde ten goede of ten kwade werd God bij betrokken, iets waarvan wij zijn los geraakt. De maakbaarheid heeft de plaats van geloof en rituelen gaande weg ingenomen. Wij zijn het hele bestaan gaan rationaliseren en

kreken (dachten we) alles onder controle. De verticale lijn van beneden naar God boven werd een horizontale lijn van mensen, links en rechts, die alles wat problematisch is, met hun brein oplossen.

In Joëls, maar later ook in Jezus' tijd was er een sterk oorzakelijk verband tussen de hemel waar God regeerde en wat er op aarde gebeurde. Dat was één geheel, zo was het bestaan. En daarom gaat het volk in de voorafgaande hoofdstukken massaal vasten, doet het boete en smeekt het de Ene om ontferming en afwending van oordeel. Dat alles wordt verhoord, de sprinkhanen worden onschadelijk gemaakt, de dorre akkers worden nat van de regen, de dieren kunnen van het groen weer leven en des te meer de zonen van Sion van graan, wijn en olie. Kortom, er is weer leven. Verhalen als deze hebben mensen door de eeuwen heen op de been gehouden wanneer ze het niet meer zagen zitten. Zij hielden zich hieraan vast dat het niet ophoudt bij wat we om ons heen zien aan wild geraas. We zouden maar sombere mensen zijn als we moesten leven zonder profetieën als deze.

Dit mooie vooruitzicht dat Joël schildert, is het sluitstuk dat volgt op een donker scenario. En het stelt ons voor de vraag of wij het aandurven om dwars door alle donkere wolken heen, een toekomst voor ons te zien waar de akkers, de dieren en wij mensen in vreugde met elkaar zullen leven, ondanks de verhitte verhoudingen van boeren en overheid, van winstmakende soms ook vervuilende bedrijven die geen belasting betalen, terwijl mensen in de kou staan, en hunkeren naar een vijgenboom en wijnstok om van te genieten. Durven wij het aan om dwars door alle donkere wolken een toekomst voor ons te zien waarin alle mensen in onze wereld werkelijk zullen rechtgedaan worden?

Ik weet het, de vele vakantiegangers hebben in ons land de laatste weken veel regen moeten incasseren, terwijl anderen opgelucht ademen, hè eindelijk, de akkers en de tuinen verdienen dit wel eens. Alles heeft zijn voor en tegen. Zo kan regen ook als een zegen worden beleefd. Want door de regen groeit en bloeit alles opnieuw, staan de velden er fris bij. Daarom worden de kinderen van Sion opgeroepen om zich te verheugen over vijgenboom en wijnstok, want de gave van die vruchten werden beleefd als een herstel met God, die de mens al het goede toewuift. Vruchten om van te genieten werden al gauw gezien als een teken dat er naar je werd omgezien. Die dimensie zijn we misschien wel wat kwijt geraakt als we onze boodschappenlijstjes maken met het oog op wat we nodig hebben, omdat we de overdadige schappen in de winkels maar gewoon zijn gaan vinden. Kijk eens, hoe snel het hamsteren op de loer ligt zodra we in covidtijden niet naar buiten mogen... Niets spreek vanzelf, ook volle de schappen in de winkels niet.

Maar dan staat er nog iets curieus: 'Want Hij gaf je regen om te verkwikken, Hij liet de regen overvloedig op je neerdalen, vroege regen en late regen, elk op de juiste tijd'. Niet leuk in je tentje, waar je door stortbuien tot op het bot doorweekt van kan worden. Maar het curieuze zit hem hierin, dat er in de Hebreeuwse taal voor het woord voor regen eigenlijk 'leraar van de gerechtigheid' staat. Dat is vreemd, want je ziet geen enkel verband. Maar zoals de regen weer voor groei en bloei zorgt waardoor we weer volop gaan leven, zo leert de regen ons hoe wij voor elkaar van betekenis kunnen zijn als stortbuien van gerechtigheid. Want wie naar gerechtigheid zoekt, wil niet anders, dan zich onderdompelen in de erkenning ook een mens te zijn met dezelfde behoeften en verlangens als ieder ander. Regen, regen, regen, regen, het komt wel vier keer voor in een paar zinnen. Dat staat er als een opdracht: Wees een wolkbreuk van gerechtigheid, doorweek de ander met zulk een zegen. Alleen, zou ik dan willen bidden, laat het geen zware hagel zijn...

Dat vraagt heel onze aandacht. Wij hebben mensen net als Joël nodig die dat toekomstperspectief blijven preken. Greta Thunberg schrijft in haar *Klimaatboek* dat hoop niet verkregen wordt door aan de zijlijn te staan wachten totdat iemand anders wat doet. Hoop is buiten je comfortzone stappen. 'En zoals een stel maffe schoolkinderen miljoenen mensen zover konden krijgen om hun levens te veranderen, stel je dan eens voor wat we met zijn allen zouden kunnen bereiken als we echt ons best deden'.

Ik hoor opnieuw de gesprekken met de ooms alsof we tot niets in staat zouden zijn, maar alle zegen komt als regen van boven. Misschien dat we vandaag een wat andere kijk hebben gekregen op al dat geplens. We hadden de regen toch maar moeten trotseren om te voelen wat het is om doorweekt van zegen te zijn. Dat de regen ons toch nog wat kan leren als leraar van de gerechtigheid. Dat het iedereen goed mag gaan in groei en volle bloei. Want door alle donderwolken heen gloriëren er dorsvloeren vol met graan, de perskuipen lopen over van wijn en olie. En wij zullen leven van de gerechtigheid.